

מדת בדת

שינוי הדף היומי בדרך קצרה

לע"נ מו"ח רבי יהודה מאיר בן רבי
יעקב שמשון שפירא זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 200 פרשת נח תשפ"ד

קידושין ע-עו

שהאומר מבית חשמונאי אני עבד הוא, אמר ר"נ אינך סובר את דברי ר' אבא בשם רב הונא בשם רב שת"ח שמורה הלכה אם בא קודם מעשה שומעים לו ואם בא אחר מעשה לא שומעים לו, אמר רב יהודה שרב מתנה אמר כמותו והוא לא היה י"ג שנה בנהרדעא והוא הגיע באותו יום שאל אותו רב יהודה האם זוכר אתה מה אמר שמואל כשרגלו אחת היתה על שפת הנהר ורגלו אחת על הגשר, אמר לו שמואל אמר כל האומר שבא מבית חשמונאי הוא עבד שלא נשארה מהם אלא נערה אחת שנפלה מהגג ומתה, והכריז ר"נ שהוא עבד ובאותו היום נקרעו כמה כתובות בנהרדעא ממשפחתו, וכשיצא רב יהודה רצו לרגום אותו אמר להם רב יהודה שתקו ואם לא אני אגלה את דברי שמואל שיש ב' משפחות בנהרדעא אחת נקראת בית יונה ואחת בית עורבתי והטמא טמא והטהור טהור, וזרקו את מה שרצו לרגמו לנהר מלכא והוא נסתם.

רב יהודה הכריז בפומבדיתא שאדא ויונתן הם עבדים ויהודה בר פפא הוא ממזר ובטי בר טוביה בגסות רוחו לא נטל גט שחורר, ורבא הכריז במחוזא על בלאי ודנאי טללאי מלאי וזגאי שהם פסולים ורב יהודה אמר שגובאי גבעונאי ודורנוניא ודראי ונתינאי הם פסולים, ורב יוסף אמר שאנשי בי כובי כולם עבדים.

רב יהודה אמר בשם שמואל שלפשחור בן אימר היו ד' מאות או ד' אלפי עבדים והם נטמעו בכהונה וכהן שיש בן עזות פנים הוא מהם, ואבוי אומר שכולם יושבים בחומת נהרדעא וזה לא כר"א שאמר כהן שיש בו עזות פנים אין להרהר אחריו שכתוב **ועמך כמריבי כהן**.

רב אבין בר רב אדא אמר בשם רב שהנושא אשה שאינה הגונה לו כשהקב"ה משרה שכירתו על ישראל הוא מעיד בכל השבטים אך לא עליו שכתוב **שבטי יקה עדות לישראל** שיש עדות לישראל רק כשהשבטים הם שבטי יקה, ור' חמא אמר בשם ר' חנינא שהקב"ה משרה שכירתו רק על משפחות מיוחדות בישראל, שכתוב **בעת ההיא נאם ה' אהיה לאלוקים לכל משפחות ישראל** ולא כתוב לכל ישראל, ורבה בר רב הונא מפרש בהמשך **והמה יהיו לי לעם** שיש מעלה לישראל על הגרים, שבישראל כתוב קודם **והייתי להם לאלוקים והמה יהיו לי לעם**, ואילו בגרים כתוב **מי הוא זה ערב את לבו לגשת אלי נאם ה' והייתם לי לעם ואנוכי אהיה לכם לאלוקים**.

ר' חלבו אומר שגרים קשים לישראל כספחת שכתוב **ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב** וכתוב **ולשאת לספחת**.

ר' חמא בר חנינא אומר שכשהקב"ה מטהר את השבטים **דף עא** הוא מטהר קודם את שבט לוי שכתוב **וישב מצרף ומטהר כסף וטיהר את בני לוי וזיקק אותם כזהב וככסף והיו לה' מגישי מנחה בצדקה**.

אמר רבי"ל שכסף מטהר ממזרים שכתוב **וישב מצרף ומטהר כסף**, ור' יצחק מפרש בפסוק **מגישי מנחה בצדקה** שהקב"ה עשה צדקה עם ישראל שמשפחה שנטמעה נטמעה.

שמואל אמר שא"י עיסה לבבל, ובימי רבי בקשו לעשות את כבל עיסה לא"י ואמר רבי קוצים אתם שמים בין עיני אם רוצים אתם ישיב לכם ר' חנינא בר חמא והוא אמר שיש לו קבלה מר' ישמעאל בן ר' יוסי בשם אביו שכל הארצות עיסה לא"י וא"י עיסה לבבל, וכן היה בימי ר' פנחס שרצו לעשות את כבל עיסה לא"י והוא אמר לעבדיו כשאומר שני דברים בביהמ"ד קחו אותי בעריסה ורוצו וכשנכנס אמר שאין שחיטה לעוף מהתורה, וכשעיינו בדבר אמר כל הארצות עיסה לא"י וא"י עיסה לבבל ונטלוהו משם ורצו, ורצו אחריו ולא הגיעו, והם בדקו עד שהגיעו לסכנה ופרשו.

ר' יוחנן נשבע בהיכל שבידו לגלות את הפסולים בא"י אך מה אעשה שגדולי הדור נטמעו בה והוא סובר כר' יצחק שמשפחה שנטמעה נטמעה, ואבוי אומר ששינוי שבן ציון ריחק בזרוע את משפחת בית הצריפה מעבר הירדן, ומשפחה אחרת הוא קירב בזרוע וכגון אלו אליהו בא לטמא ולטהר לרחק ולקרב ומשמע רק אלו שיודעים, אך משפחה שנטמעה נטמעה.

היתה משפחה פסולה נוספת ולא רצו חכמים לגלות אך הם מסרוה לבניהם ותלמידיהם פעם בז' שנים ויש אומרים פעמיים בז' שנים, ור"נ בר יצחק אמר שמסתבר פעם בז' שנים ששינוי שאם אמר הריני נזיר אם לא אגלה משפחות יהיה נזיר ולא יגלה.

רבה בר בר חנה אמר בשם ר' יוחנן שיש שם בן ד' אותיות שחכמים מוסרים לתלמידיהם פעם בז' שנים ויש אומרים פעמיים בז' שנים, ור"נ בר יצחק הוכיח שמסתבר פעם בז' שנים שכתוב **זה שמי לעולם** וכתוב **לעלם** ויש לדרוש להעלים, ורבא רצה לדרוש את השם בשיעור

דף ע רב חסדא אומר שגרים ומשוחררים הגיעו עם עזרא, שכתוב **וכל הנבדל מטומאת גירי הארץ אליהם**, וממזרים לומדים מהפסוק **וישמע סנבלט החורני וטוביה העבד העמוני**, וכתוב **כי רבים ביהודה בעלי שבויה** לו כי חתן הוא לשבויה בן ארח ויהונתן בנו לקח את בת משולם בן ברכיה, ולפ"ז עכו"ם ועבד שבאו על בת ישראל הלך ממזר, וא"כ קשה למ"ד שהולד כשר, ועוד שאין הוכחה מהפסוק שזרעא העלה אותם אולי הם היו קודם בא"י, אלא יש להוכיח מהפסוק **ואלה העולים מתל מלח תל חרשא כרוב אדון ואמר ולא יכלו להגיד בית אבותם וזרעם אם מישראל הם**, **תל מלח** היינו בני אדם שמעשיהם כמעשה סדום שנהפכה לתל מלח, **תל חרשא** היינו אסופי מהשוק, **כרוב אדון ואמר** מפרש ר' אבהו שאמר האדון אני אמרתי שבני ישראל יהיו חשובים לפני ככרוב קדוש והם עשו עצמם פרוצים כנמר, וללישנא בתרא אמר ר' אבהו למרות שעשו עצמם כנמר בכ"ז הם חשובים לפני ככרוב.

רבה בר בר חנה אומר שהנושא אשה שאינה הגונה לו נחשב כאילו חרש אל כל העולם וזרע מלח כמו שכתוב **ואלה העולים מתל מלח תל חרשא**.

רבה בר רב אדא אומר בשם רב שהנושא אשה לשם מומן יהיו לו בנים שאינם הגונים שכתוב בה' **בגדו כי בנים זרים ילדו**, ואין לומר שממונם פלט שכתוב **עתה יאכלו חדש את חלקיהם**, ואין לומר חלקו ולא חלקה שכתוב בלשון רבים **חלקיהם**, ואין לומר אחר זמן מרובה שכתוב **חודש ומבאר ר"נ** בר יצחק שבעוד החודש נכנס וחודש יוצא הם מאבדים את חלקם.

עוד אמר רבה בר רב אדא או שרב סלא אמר בשם רב המנונא שהנושא אשה שאינה הגונה לו אליה כופתו והקב"ה רוצעו, ושנו על כל הפסולים שאליהו כותב והקב"ה חותם אוי לו לפוסל את זרעו ופוגם את משפחתו, והנושא אשה שאינה הגונה לו אליהו כופתו והקב"ה רוצעו והפסול פוסל את כולם ואין דרכו לדבר בשבח אחרים, ואמר שמואל שהוא פוסל במומו.

אדם אחד מנהרדעא נכנס לבית השחיטה בפומבדיתא ואמר מכרו לי בשר אמרו לו חכה עד שיקח משרתו של רב יהודה בן יחזקאל אמר אותו אדם מיהו יהודה בן שויסקאל שיקח לפני ואמרו לרב יהודה והוא נידה אותו, ועוד אמרו עליו שהוא רגיל לקרוא לאחרים עבד הכריז עליו רב יהודה שהוא עבד והוא תבע את רב יהודה אצל ר"נ, הלך רב יהודה עם ההזמנה לרב הונא ושאל אותו אם ילך לדין, אמר לו לכאורה אינך צריך ללכת כי אתה אדם גדול אך לך משום כבוד בית הנשיא, וכשהלך לר"נ ראה שהווא עושה מעקה אמר לו אינך סובר בית הונא בר רב אידי שאמר בשם שמואל שאחר שאדם נעשה פרנס על הציבור אין לו לעשות מלאכה בפני שלושה, אמר לו אני עושה פרותא דגונדריתא דהיינו מעקה, אמר לו האם שנוי עליך מעקה כלשון המקרא או מחיצה כלשון חז"ל, אמר ר"נ שב על קרפיטא אמר רב יהודה האם שנוי עליך ספסל כלשון חז"ל או איצטבא כלשון בני אדם, אמר ר"נ יאכל כבודו אתרונגא אמר רב יהודה ששמואל אמר שהאומר אתרונגא שליש ורוחו גסה, ויכלת לומר אתרוג כלשון חז"ל או אתרוגא כלשון בני אדם, אמר ר"נ ישתה כבודו אנבגא אמר לו רב יהודה האם שנוי עלך איספרגוס כלשון חז"ל או אנפק כלשון בני אדם, אמר ר"נ תבא בתו דונג ותשקנו, אמר לו רב יהודה ששמואל אמר שלא משתמשים באשה אמר לו ר"נ שהיא קטנה אמר לו ששמואל אמר שלא משתמשים כלל באשה בין גדולה בין קטנה, אמר לו ר"נ שלח שלום לילתא אשתי אמר לו ששמואל אמר קול באשה ערוה, אמר ר"נ שניתן לשלוח לה ע"י שליח אמר לו רב יהודה ששמואל אמר **עמוד ב** שלא שואלים בשלום אשה אמר לו ר"נ שזה ע"י בעלה אמר לו ששמואל אמר שלא שואלים כלל בשלום אשה, אמרה לו ילתא שישלחנו מלפניו שלא יעשנו עם הארץ, שאל אותו ר"נ מדוע שטת לכאן אמר לו הרי הזמנת אותי, אמר ר"נ שאיני מבין את צחות לשונך ואיך הזמנתך, הוציא רב יהודה את ההזמנה מחיקו אמר ר"נ אכן זה האישי וזה ההזמנה א"כ התחל את הדברים שלא יאמרו שהחכמים מתחנפים זה לזה, אמר ר"נ מדוע נידת אותו אמר לו שהוא ציער שלוחא דרבנן, אמר לו א"כ הלקחו כמו שרב מלקה את המצער שלוחא דרבנן, אמר רב יהודה עשיתי לו דבר שעדיף לו, שאל ר"נ מדוע הכרזת שעבד הוא אמר רב יהודה שהוא קורא לאחרים עבד ושמואל אמר שהפוסל במומו פוסל, אמר ר"נ ששמואל רק אמר לחשוש לכך אך לא להכריז עליו, ובינתיים הגיע בעל דינו ואמר לו לי קראת עבד שאני מיוחס למלכי בני חשמונאי, אמר רב יהודה א"כ עבד הוא כמו שאמר שמואל

ואמר לו זקן אחד שכתוב לעלם, ור' אבינא שאל שכתוב בפסוק זה שמי וכתוב וזה זכרי אלא שאמר הקב"ה שאני לא נקרא כמו שכתוב שכתוב ב'ק' ואומרים בא' ד'.

בתחילה מסרו שם בן י"ב אותיות לכל אדם ואחר שרבו הפריצים שהשתמשו בו מסרוהו רק לצנועים שבכהונה והם הבליעו אותו בנעימת אחיהם הכהנים, ור' טרפון אמר שפעם עלה אחר אחי אמו לדוכן והטה אזנו לכה"ג ושמע שהבליע את השם בנעימת אחיו הכהנים.

רב יהודה אמר בשם רב שמוסרים שם בן מ"ב אותיות רק למי שצנעו ועניו ועומד בחצי ימיו ואינו כועס ולא משתכר ולא מעמיד על מידותיו והיודע בו וזהיר בו ושומרו בטהרה הוא אהוב למעלה ונחמד למטה ואימתו מוטלת על הבריות ונחל עולם הזה ועוה"ב.

שמואל אמר בשם סבא שבבל היא בחזקת כשרות עד שיודע במשפחה כמה נפסלה ושאר ארצות עומדות בחזקת פסול עד שיודע על משפחה שהיא כשרה, ובא"י המוחזק לפסול הוא פסול והמוחזק לכשרות כשר, ולכאורה קשה מהרישא לסיפא שאם מוחזק לפסול פסול משמע שסתם כשר ואח"כ כתוב שהמוחזק לכשרות כשר וא"כ סתם פסול, ורב הונא בר תחליפא ביאר בשם רב **עמוד ב** שלהשיאו אשה יש לבדוק בסתם ולהוציא ממנו אשה בסתם לא מוציאם.

רב יוסף אמר שהמדבר שפת בכל משיאים לו אשה ובזמנינו שיש רמאים אין להשיאו.

זעירי השתמט מר' יוחנן שרצה להשיאו בתו ויום אחד הלכו יחד והגיעו לאמת מים ור' זירא הרכיב את ר' יוחנן על כתפיו ואמר לו תורתי כשרה ובתי לא, האם בגלל שכתוב במשנה עשרה יוחסין עלו מבבל האם כל הכהנים והלוויים עלו כולם ולא נשארו מהם וא"כ כמו שנשארו בבבל כשרים כך נשארו פסולים, אך ר' יוחנן לא שמע את דברי ר"א שעזרא לא עלה מבבל עד שעשאה כסולת נקיה.

עולא הגיע לפומבדיתא לבית רב יהודה וראה שבנו ר' יצחק גדל ולא נשא אשה ושאל את רב יהודה על כך ואמר לו רב יהודה האם יודע אני מהיכן להשיאו, אמר לו עולא וכי אנו יודעים מהיכן אנו אולי מאלו שכתוב **נשים בציון ענו בתולות בערי יהודה** ואם תאמר שנכרי ועבד הבא על בת ישראל הולך כשר אולי אנו מאלו שכתוב בהם **השוכבים על מיטות שן וסרוחים על ערסותם** וביאר ר' יוסי בר' חנינא שזה מדובר באנשים שמשתינים ערומים בפני מטתם ור' אבהו גידף וכי בגלל שעושים כך **יגלו בראש גולים** אלא ביאר ר' אבהו שמדובר בבני אדם שאוכלים ושותים זה עם זה ומדביקים מיטותיהם זו בזו ומחליפין נשותיהם זה לזה ומסרוחים ערסותם בשכבת זרע שאינו שלהם, אמר רב יהודה מה אעשה, אמר לו בדוק לפי השתיקה שבא"י בדקו מי שותק ראשון במריבה ואמרו שהוא מיוחס יותר, ורב אמר ששתיקה בבבל היא יחוס, אך לכאורה כשרב בא למשפחת בי שיחלא הוא בדק בהם משמע שבדק ביחוס, ויש לומר שהוא אמר בדקו אם הם שותקים או לא.

רב יהודה אמר בשם רב שאם ראית אנשים מתגרים זה בזה יש באחד מהם שמץ פסול ולא מניחים אותם לירבך אחד בשני, וכן אמר ריב"ל שאם ראית שני משפחות מתגרות זו עם זו יש באחת מהם שמץ פסול ולא מניחים אותה לירבך בחברתה.

רב פפא סבא אמר בשם רב שבבל בריאה ביחוס ומישון מתה מדי חולה ועילם גוססת, וההבדל בין חולים לגוססים שרוב חולים לחיים ורוב גוססים למיתה.

לרב בבל היא עד נהר עזק ולשמואל עד נהר יואני, ולכיוון דרום החידקל לרב עד בגדא ואוונא, ולשמואל עד מושכני ולא עד בכלל, אך קשה שרב חייא בר אבא אמר בשם שמואל שמושכני היא כגולה ליוחסין אלא יש לומר שמושכני היא בכלל בבל, לכיוון צפון החידקל לרב שמואל זה עד אפומיא התחתונה ויש שני מקומות שנקראים כך עליונה ותחתונה ואחת כשרה ואחת פסולה והמרחק ביניהן פרסה ומקפידים אחת על השניה ולא משאילים אפילו אש מזו לזו, והסימן לפסולת מי ששפתה כמישן, בדרום פרת לרב בכל נמשכת עד אקרא של תולבקני, ושמואל מוסיף עד הגשר של פרת, ור' יוחנן אמר עד המעבורת של גזמא, ואביי או רב יוסף קללו את הסומך על דעת רב, ולכאורה שמואל הקל יותר אלא קיללו לדעת רב וכ"ש לשמואל וללישא בתרא לא קיללו לדעת שמואל שבזמנו הגשר של פרת היה יותר צפונה מאקרא של תולבקני.

דף עב ורק בזמנינו שינוהו הפרסיים.

אביי שאל את רב יוסף עד היכן היא בכל למערב פרת אמר לו האם אתה שואל בגלל בירם ידוע לי שהמיוחסים של פומבדיתא נשאו מבירים.

רב פפא אמר שכמו שנחלקו על מקום בבל לענין יוחסין כך נחלקו לענין גט, ולרב יוסף לא נחלקו בגט ולכו"ע בבל היא עד האגם השני של הקנים מהגשר.

רמי בר אבא אמר שחביל ימא היא המוכרת בבבל ושנויא וגובתא הם המוכרים שבחביל ימא ורבינא הוסיף גם את ציצורא, וכן שנינו שאמר רב חנן בר פנחס שחביל ימא היא המוכרת בבבל ושנויא

וגובתא וציצורא הם המוכרים בחביל ימא, ורב פפא אמר שבזמנו התערבו בהם כותים אך זה לא נכון אלא שכותי רצה לישא משם ולא נתנו לו, וחביל ימא אמר רב פפא שהיא פרת של בורסי.

אדם אחד אמר שהוא הגיע ממשו ממשו ואמר ר' יצחק נפחא שעיר זו היא בין הנהרות ואמר אביי בשם ר' חמא בר עקובא בשם ר' יוסי בר חנינא שבין הנהרות זה כמו בבל ליוחסין, ולר' יוחנן היא דרומית לאיחי דקירא, אך לכאורה לעיל אמר ר' יוחנן שבבל היא רק עד המעבורת של גזמא, ואביי אמר שיצאה רצועה משם להקיף את הפסולים אך שוט מישוט היא כשרה.

רב איקא בר אבין אמר בשם רב חננאל בשם רב שהעיר חלזון ניהווד היא כגולה ליוחסין ואמר אביי שלא לשמוע לרב איקא כי נפלה לו שם יבמה, אמר רב איקא שלא הוא אמר אלא רב חננאל אמר את זה ושאלו את רב חננאל ואמר שאכן כך אמר רב והוא חולק על רב אבא בר כהנא שדרש בפסוק **וינחם בחלה וחבור נהר גזון וערי מדי**, חלה זו חלזון חבור זו חדייב נהר גזון זו גינזק ערי מדי זו חמדן וחברותיה, ויש אומרים זו ניהווד וחברותיה, ושמואל פירש שחברותיה הכוונה לכרך של מושכי חוסקי ורומקי, ואמר ר' יוחנן שכולם לפסול והבינו שמושכי היינו מושכני, ולעיל אמר רב חייא בר אבין בשם שמואל שמושכני היא כגולה, אלא יש לומר שהם שתי ערים שונות.

כתוב במראה דניאל **ותלת עלעין בפומה בין שיניה** פירש ר' יוחנן שזה נאמר על חלזון חדייב ונציבין שלפעמים בכל בולעתן ולפעמים לא,

כתוב אח"כ **וארו חיה תנינא דמיא לרוב** שנה רב יוסף שהפריסיים אוכלים ושותים כדוב ומסורבלים כדוב ומגדלים שיער ואין להם מנוחה כדוב, וכשראה רב אמי פרסי שרוכב אמר שהוא דוב נייד, רבי אמר ללוי תן לי דוגמא לפרסיים אמר לו שהם דומים לחיילות של בית דוד, וביקש שיתן דוגמא לחברים אמר לו שהם דומים למלאכי חבלה, אמר לו תן דוגמא לישמעאלים אמר לו שהם דומים לשעירים של בית הכסא, אמר לו תן לי דוגמא לת"ח של בבל אמר לו שהם דומים למלאכי השרת, וכשרבי נפטר הוא אמר שהעיר המונויא כולה עמונים והעיר מסגריא כולה ממזרים, ובעיר בירקא יש שני אחים שמחליפים נשותיהם זה לזה, ובעיר בירתא סטו היום מאחרי המקום שביבר אחד התמלא דגים בשבת והם הלכו וצדו בשבת ור' אחי בר יאשיה נידה אותם והם השתמרו, ובעיר אקרא דאגמא יש אחד אדא בר אהבה **עמוד ב** שיושב היום בחיקו של אברהם אבינו, היום נולד רב יהודה בבבל, ששינוי שכשמת ר"ע נולד רבי, וכשמת רבי נולד רב יהודה, וכשמת רב יהודה נולד רבא, וכשמת רבא נולד רב אשי ללמד שצדיק לא נפטר מהעולם עד שנברא צדיק כמותו, שכתוב **וזרח השמש ובא השמש**, כל עוד לא כתתה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל שכתוב **ונר אלוקים טרם יכבה ושמואל שוכב**.

רב יהודה דרש בפסוק **צוה ה' ליעקב סביביו צריו** שהיא העיר הומניא שהיא סביב לעיר פום נהרא.

נחלקו רב ושמואל בפסוק **ויהי כהנבאי ופלטיהו בן בניהו מת ואפול על פני ואועק קול גדול ואומר אהה ה' ה'**, אם זה לטובה או לרעה, לטובה שמושל מישן היה חתנו של נבוכדנצר והוא שלח לו שלא הביא לפניו כלל מכל השביה ורצה לשלוח לו מישראל ואמר לו פלטיהו שהחשובים יעמדו לפניך כאן ואילו העבדים ילכו, ואמר עליו הנביא מי שעשה טובה לישראל ימות בחצי ימיו, ומי שאומר לרעה שכתוב **וחבא אותי אל שער בית ה' הקדמוני הפונה קדימה והנה פתח השער עשירים וחמשה איש ואראה בתוכם את יאזניהו בן עזר ואת פלטיהו בן בניהו שרי העם**, וכתוב **ויבא אותי אל חצר בית ה' הפנימית והנה פתח היכל ה' בין האולם ובין המזבח כעשרים וחמשה איש אחוריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה** ופשוט שאם פניהם קדמה א"כ אחוריהם למערב אלא שפרעו עצמם והתריזו כלפי מעלה, ואמר הנביא וכי מי שעשה הרעה הוא ימות על מיטתו, ויש להוכיח ששמואל דרש בפסוק לרעה, שר' חייא בר אבין אמר בשם שמואל שמושכני היא כגולה ליוחסין ולמישן לא חששו לעבדות ומזרות אלא שהכהנים שבה לא הקפידו על הגרושות, ויש לדחות ששמואל אמר לטובה אלא שהוא סובר שאמנם שלחו העבדים למישן אלא שהם השתחררו שהמפקיר עבדו יצא לחירות ואין צריך גט שחרור, שכתוב **וכל עבד איש מקנת כסף וכי לא עבד אשה**, אלא עבד שיש לרבו רשות עליו נקרא עבד ואם אין לרבו רשות עליו אינו עבד.

רב יהודה אמר בשם שמואל שכל זה לר"מ אך חכמים סוברים שכל הארצות הם בחזקת כשרות, ואמימר התיר לרב הונא בר נתן לישא מנשי חוזייתא ואמר לו רב אשי האם התרת בגלל דברי רב יהודה והרי אצל רב כהנא ורב פפא ורב זביד לא שנו כך, ובכ"ז אממר לא קיבל מרב אשי כי הוא שמע מרב זביד מנהרדעא שלשמואל חכמים התירו.

לר' יוסי לעתיד לבא יותרו הממזרים והנתינים ולר"מ לא יטהרו, ואמר ר' יוסי הרי נאמר **וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם**, אמר לו ר"מ שכתוב **מכל טומאותיכם ומכל גילוליתכם** ולא מהממזרות, אמר לו ר' יוסי שכתוב אח"כ **אטהר אתכם** היינו ממהמזרות, לר"מ מובן מה שכתוב על העתיד **וישב ממזר באשדוד** ור' יוסי יפרש כמו שתרגם רב יוסף יתבון בני ישראל לרחצן בארעהון דהוו דמו בה לנוכראין, ורב

יהודה אמר בשם שמואל שהלכה כר' יוסי ויבא אליהו ויוציא מאתנו חבורות חבורות של קולרים.

לר' יוסי גר מותר במזזרת ולר' יהודה גר אסור במזזרת וגר ועבד משוחרר וחלל מותרים בכונהנות.

דף עג טעמו של ר' יוסי שכתוב בפסוקים ה' פעמים **קהל** אחד לכהנים אחד ללוויים אחד לישראלים אחד להתיר ממזר בשתוקי ואחד להתיר שתוקי בישראל, ואילו גרים לא נקראים קהל, ולר' יהודה כהנים ולוויים נכללים בקהל אחד וא"כ הגרים בכלל קהל, ועוד י"ל שכהנים ולוויים לומדים מב' קהל ואילו ממזר בשתוקי ושתוקי בישראל לומדים מקהל אחד, שכתוב **לא יבא ממזר בקהל ה'** שרק ודאי אסור וספק מותר, וממזר לא יבא רק לקהל ודאי ויבא לקהל ספק, ואחד מיותר לגרים, ועוד י"ל שאמנם שתוקי בישראל ושתוקי בממזר לומדים מב' קהל, אלא לומדים מהפסוק **הקהל חוקה אחת יהיה לכם ולגר הגר, ור' יוסי** סובר שחוקה מפסיק.

דברי הברייתא שגר ועבד משוחרר וחלל מותרים בכונהנות הם ראייה לדברי רב יהודה בשם רב שלא הוזהרו כשרות להנשא לפסולים.

רב זירא דרש במחזא שגר מותר במזזרת וכולם רגמיהו באתרוגיהם, אמר רבא מי דורש דבר זה במקום שמצויים גרים, ורבא דרש במחזא שגר מותר בכונהנות והלבישוהו בגדי משי אח"כ דרש להם שגר מותר במזזרת אמרו לו הפסדת את הראשונים, אמר להם שאמרת דבר יותר טוב שגר יכול לישא גם כהנות וגם ממזרות, ולהלכה גר מותר בכונהנות שלא הוזהרו כשרות להנשא לפסולים, ומותר במזזרת כדעת ר' יוסי שגרים לא נקראים קהל.

רבא אומר שמדאורייתא שתוקי כשר שהרוב כשרים אצל אמו ומיעוט פסולים אצלה ואם הלכו אליה אומרים שכל הפורש הוא מהרוב ואם הלכה אליהם וא"כ הפסולים הם קבוע וכל קבוע כמחצה על מחצה אלא התורה אמרה לא יבא ממזר שרק ודאי אסור וספק מותר, אך פסלו שתוקי משום גזירה שמא ישא אחותו מאביו, אך לפ"ז נאסור לשתוקי לישא שתוקית שמא ישא אחותו מאביו, אלא יש לומר שלא חששו שכל כך יזנו, וכן שתוקי לא ישא בת שתוקית שמא ישא אחותו מאביו אלא שזה לא שכיח, אך לפ"ז לא נאסור כלל שתוקי ולא נחשוש, אלא יש לומר שזה מעלה שעשו ביוחסין.

רבא אומר שמדאורייתא אסופי כשר כי אשת איש תולה בבעלה אלא שיש מיעוט ארוסות ומיעוט שהלך בעליהם למדינת הים אך יש גם פנויות וגם יש שמניחות מחמת רעבון וזה מחצה ומחצה, והתורה אמרה שרק ממזר ודאי אסור ולא ממזר ספק, וגזרו על אסופי שמא ישא אחותו מאביו אך לפ"ז נאסור לאסופי לישא אסופית שמא היא אחותו מאביו ומאמו, ויש לומר שלא חששו שאמו השליכה את כל ילדיה, ולכאורה נאסור בת אסופי שמא היא אחותו אלא שזה לא שכיח וא"כ אין לחשוש כלל אלא שעשו מעלה ביוחסין.

רבא אומר בשם רב הונא שאם מצא תינוק מהול **עמוד ב** לא חששו שלא היתה חוששת לטרוח למול תינוק פסול, וכן אם אבריו מתוקנים וישירים לא חששו שלא היתה טורחת בו, וכן אם יש כחול בעיניו או שיש עליו קשר רפואה וקמיע של כתב ושל עיקרים לא חששו בהם לאסופי, ואם מצאוהו תלוי בדקל אם הוא במקום שחיה מגיעה יש לחשוש לאסופי ואם לא אין לחשוש, ואם מצאו באילן זרדתא אם הוא סמוך לעיר יש לחשוש כי יש בו הרבה מזיקים ואם אינו סמוך לעיר אין לחשוש, אם מצאו בכימ"ד סמוך לעיר ומצויים בו אנשים אין לחשוש ואם לא מצויים רבים יש לחשוש, אם מצאו בחפירה של גרעיני תמרים יש לחשוש בו ואם מצאו בעריבה באמצע הנהר אין לחשוש כי רבים מצויים אך במורד הנהר שאין רבים מצויים יש לחשוש, צידי רה"ר אין לחשוש לאסופי וברה"ר עצמה יש לחשוש, ורבא אומר שבשנות רעבון אין לחשוש, ויש לדון אם רבא דיבר בה"ר וכי בגלל שזה רעבון היא הורגת אותו, ובצדי רה"ר גם בלי רעבון אינו אסופי, אלא רבא דיבר על המקרה שאמר ר' אבא בשם ר' יהודה בר זבדי בשם רב שאביו ואמו נאמנים עליו כל עוד שהוא בשוק ולא אחר שנאסף, ואמר רבא שבשני רעבון הם נאמנים גם אחר שנאסף והוא.

רב חסדא אומר שג' נאמנים לאלתר אסופי מילדת ומי שפוטרת חבורתיה, מילדת נאמנת לומר מי יצא ראשון ורק אם לא יצאה וחזרה אך אם יצאה וחזרה אינה נאמנת, ור"א אומר שרק אם הוחזקה על עומדה היא נאמנת ואם לא החזיקה על עומדה אינה נאמנת, והנ"מ ביניהם באופן שהיא החזירה פניה שלר"א אינה נאמנת ולת"ק נאמנת, ופוטרת חבורתיה נאמר לגבי נדה שאם ג' נשים ישנו במטה אחת ונמצא דם תחת אחת מהן כולן טמאות ואם אחת בדקה ומצאה שהיא טמאה כולן טהורות, ואמר רב חסדא שזה רק אם בדקה מיד כשיעור וסת.

מילדת נאמנת לומר זה כהן זה לוי זה נתין זה ממזר זה רק אם לא יצא עדיין ערער ואם יצא ערער אינה נאמנת, ואין לומר שמדובר שהיא מערער אחד כי ר' יוחנן אמר שאין ערער פחות משנים אלא מדובר בשנים, וללישנא בתרא מדובר במערער אחד ומה שאמר ר' יוחנן

שצריך ערעור של שנים זה רק כשיש חזקת כשרות ובלוי חזקת כשרות נאמן אפילו אחד.

בעל מקח נאמן לומר לזה מכרתי כל עוד מקחו בידו ואם אינו בידו אינו נאמן,

דף עד אך קשה שנראה ממי הוא קביל את המעות, ויש לומר שמדובר שקיבל משנים והוא אומר שהסכים רק לאחד ולשני לא, ולא יודע למי הסכים, וכן נאמן דיין לומר לזה זיכתי ולזה חייבתי ודוקא כשהבעלי דינים עדיין לפניו ואם אינם לפניו אינו נאמן, אך לכאורה נבדוק מי מחזיק בפסק דין של זכות, ויש לומר שנקרע השטר של הזכות ואין לומר שידון שוב שמדובר בשווא דדייני שהדין לא תלוי בטעם.

ר"ז אומר ששלושה נאמנים על הבכור חיה אביו ואמו, חיה נאמנת רק לאלתר ואמו כל ז' ללידה ואביו נאמן לעולם, כמו שלמד ר' יהודה מהפסוק **יכיר** שהכוונה שנאמן כלפי אחרים לומר זה בני בכור וכן נאמן לומר זה בני בן גרושה וחלוצה ולחכמים אינו נאמן.

אבא שאול קרא לשתוקי בדוק, אם כוונתו שבדוקים את אמו והיא אומרת שנבעלה לכשר וכרשב"ג הרי כבר שנינו בכתובות שאם אשה היתה מעוברת ושאלה ממי ואמרה מכהן פלוני לר"ג ור"א נאמנת ור' יהושע סובר שאנו לא חיים מפייה, ואמר רב יהודה בשם שמואל שצריך משנה נוספת להכשיר את בתה וזה מובן למ"ד שהמכשיר בה פוסל בבתה ואבא שאול מחדש להכשיר בבתה, אך אם נאמר שהמכשיר בה מכשיר גם בתה א"כ מה מחדש אבא שאול, ויש לומר שאין להוכיח מר"ג שדיבר ברוב כשרים אצלה ואבא שאול מכשיר גם ברוב פסולים ואמר רבא שהלכה כאבא שאול.

משנה כל האסורים לבא בקהל מותרים זה בזה ור' יהודה אסור, ור"א אומר שודאי איסור מותר בודאי איסור אך ודאי בספק וספק בספק אסור, והספיקות הם שתוקי אסופי וכותי. **גמרא** אין לומר שהמשנה דברה על ממזר נתין שתוקי אסופי שהרי כבר שנינו בתחלה שמתזר נתין שתוקי ואסופי מותרים זה בזה, ועוד קשה שכשר' יהודה אסור לא מדובר בודאי וספק שהרי ר"א אמר שודאי בודאי מותר וודאי וספק אסור וא"כ ר' יהודה לא סבר כמותו, ואין לומר שר' יהודה דיבר על גר במזזרת שהרי זה לא כתוב במשנה אלא רק כל האסורים לבא בקהל **עמוד ב** ורב יהודה מבאר שהכוונה שהאסורים לבא בקהל כהונה כגון גירות פחותה מבת ג' שנים ויום אחד ולא כרשב"י ומותרים לבא זה בזה ומה שלא העמידו בבת ג' שנים ואף לרשב"י כי שוברו בצדו שאין לומר שרק נתגיירה בת ג' מותרת ונתגיירה פחות מג' אסורה כי גם היא מותרת לכהונה וגם מותרת להם.

יש להקשות שהכלל של אסורים לקהל כהונה אינו נכון שהרי אלמנה גרושה חללה וזנה אסורה בקהל כהונה ואסורים לבא זה בזה, ועוד שמשמע שהמותר בכהונה אסור בהן והרי גר מותר גם בכהונה וגם במזזרת, ורב נתן בר הושעיא מבאר שכל מי שכהן אסור בבתו והיינו גר שנשא גיורת לדעת ר"א בן יעקב מותרים לבא זה בזה, אך יש להקשות על הכלל הזה שחלל שנשא בת ישראל כהן אסור לישא את בתו ואסורים לבא זה בזה, ויש לדחות שזה כדעת ר' דוסתאי בן יהודה שבנות ישראל מטהרות חללים, אך קשה מחלל שנשא חללה שכהן לא נושא בתו והוא אסור במזזרת, ועוד שמשמע שמי שמותר בכהונה אסור במזזרת וזה לא נכון כי גר שנשא בת ישראל שכהן נושא בתו ובכ"ז הוא מותר במזזרת, ור"ג מבאר בשם רבה בר אבהו שלת"ק גם באחותו יש ממזר ולר' יהודה רק מאשת איש יש ממזר ולא מאחותו ולכאורה כבר שנינו שלר"ע יש ממזר בכל מי שהוא בלא יבא ושמעון התימני סובר שכל מי שחייבין עליו כרת בידי שמים והלכה כמותו, ור' יהושע סובר שרק בחייבי מיתות ב"ד, ורבא מבאר שנחלקו בגר עמוני ומואבי והביאור הוא שכל האסורים לבא בקהל דהיינו גר עמוני ומואבי מותרים לבא זה בזה, ומה שכתוב ר' יהודה אסור הכהונה שאף שר' יהודה אסור גר במזזרת זה רק בגר שראוי לבא בקהל אך גר שאינו ראוי לבא בקהל מותר במזזרת.

בן ט' שנים ויום אחד שהוא גר עמוני או מואבי מצרי אדומי כותי נתין חלל וממזר שבא על כוהנת לוייה או ישראלית פסלה לכהונה ור' יוסי סובר שמי זרעו פסול ופסול ואם אין זרעו פסול אינו פסול,

דף עה ורשב"ג סובר שמי שאתה נושא אתה נאמנת ונשא אלמנתו ואם אתה לא נושא בתו אתה אסור באלמנתו, ר' יוחנן אמר שת"ק ור' יוסי נחלקו במצרי שני שביאתו אסורה אך בתו מותרת, ונחלקו איך לומדים מאלמנה לכה"ג, שלת"ק לומדים מאלמנה כל מי שביאתו בעבירה, ור' יוסי סובר שלומדים כל מי שזרעו פסול ובמצרי שני אין זרעו פסול שכתוב **בנים אשר יולדו להם דור שלישי יבא להם בקהל ה'**, ועולא אומר שרשב"ג חלק על ר' יוסי בגר עמוני ומואבי שאתה מותר בביתו אך הביאה אסורה, ור' יוסי למד שכמו שבאלמנה זרעו פסול כך בגר עמוני זרעו פסול ופוסל, ורשב"ג סובר שרק באלמנה כל זרעו פסול אך גר עמוני ומואבי שבתו מותרת לקהל שדורשים עמוני ולא עמונית **מואבי** ולא מואבית א"כ אינו מחלל בביאה כאלמנה לכה"ג.

רב חסדא אומר שלכו"ע אלמנת עיסה פסולה לכהונה שרשב"ג שהוא המיקל מכולם אמר שמי שאתה נושא בתו אתה נושא אלמנתו והוא בא למעט אלמנת עיסה שהיא פסולה לכהונה, ולא כמו שהעידו ר' יהושע

ור' יהודה בן בתירה שאלמנת עיסה כשרה לכהונה כי לגבי הבת יש ספק ספיקא ומקילים.

רב יהודה אומר בשם רב שהלכה כר"א ספק בודאי מותר וכשאמר את זה לשמואל הוא אהל שנהל שנה עשרה יוחסין עלו מבבל וכולם מותרים זה בזה ואתה אומר שהלך הולד ממזר ומותר במזרות, ולשמואל שהתעברה נחלקו להיפך שלרב הולד ממזר ומותר במזרות, ולשמואל הולד שתוקי ואסור במזרות, ויש להפוך שם שלרב הולד שתוקי ולשמואל הוא ממזר, אך קשה מדוע נחלקו פעמיים במחלוקת דומה, ויש לומר שאם היו חולקים בסתם אשה היינו אומרים שרק בה היקל רב שרוב כשרים אצלה אך בארוסה שהרוב פסולים אצלה הוא יודה לשמואל שהולד ממזר ואם היו חולקים בארוסה היינו אומרים שרק בה היקל רב כי יש לתלות בארוס אך בסתם אשה הוא יחמיר כשמואל, עוד י"ל שלא הופכים את דעת רב ושמואל בארוסה ומה שרב אומר שהוא ממזר אין הכוונה שהוא מותר במזרות אלא שאסור בבת ישראל ושמואל אומר שהוא שתוקי היינו שאסור בבת ישראל, אך לפ"ז שמואל לא חלק על רב, ויש לומר שהוא שתוקי שמשתיקים אותו מדין כהונה ולכאורה זה פשוט שאם מדין ישראל משתיקים אותו גם מדין כהונה משתיקים אותו אלא הכוונה שמשתיקים אותו מנכסי אביו אך גם זה פשוט שהרי לא יודעים מי אביו, ויש לומר שמדובר כשהוא תפס, ועוד יש לפרש ששתוקי הכוונה בדוקי שבדקים את אמו שאם היא אומרת שנבעלה לכשר היא נאמנת, אך לכאורה כבר שנינו שלר"ג נאמנת ולר' יהושע אינה נאמנת ושמואל פסק כר"ג ויש לומר שהיינו אומרים שרק שם היא נאמנת כי רוב כשרים אצלה אך בארוסה שהרוב פסולים אצלה לא נאמין לה קמ"ל שהיא נאמנת.

שנינו שלר"א כותי לא ישא כותית ורב יוסף מבאר שהוא כגר לאחר עשרה דורות ושנינו שגר עד עשרה דורות מותר במזרות ואחר עשרה דורות הוא אסור במזרות, ויש אומרים עד שישתקע שם עבודת כוכבים ממנו, ואב"י מקשה ששם הגר ישן והמזרות חדשה א"כ יחשבו שהוא ישראל שנושא ממזרת אך כותי וכותית הם אותו דבר, ורב דימי מבאר שר"א סובר כר' ישמעאל **עמוד ב** שכותים הם גירי אריות ור' ישמעאל סובר כר"ע שעכו"ם ועבד שבאו על בת ישראל הולד ממזר, אך לכאורה אין לומר שר' ישמעאל סובר כר"ע שהרי ר' יוחנן אמר משמו מנין שעכו"ם ועבד שבאו על בת ישראל פסולה מכהונה שכתוב **ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה שרק מי שיש לו בה אלמנות וגירושין היא חוזרת לכהונה** ואם אין לו בה אלמנות וגירושין היא נאסרה לכהונה, ולר"ע אין צריך פסוק לזה כי הרי הוא עושה ממזר וק"ו שהיא נאסרה לכהונה, אלא יש לומר שר"א סובר כר' ישמעאל שכותים הם גירי אריות והוא סובר כר"ע שעכו"ם שבא על בת ישראל הולד ממזר, אך קשה שר"א עצמו אמר שאף שנחלקו ב"ש וב"ה בצרות בכ"ז הם מודים שממזר הוא רק ממי שאיסורו איסור ערוה וענוש כרת, אלא רבין מבאר בשם ר' חייא בר אבא בשם ר' יוחנן או שר' אבא בר זבדא אמר בשם ר' חנינא או שר' יעקב בר אידי אמר בשם ריב"ל שיש ג' דעות בכותים: ר' ישמעאל הם גירי אריות וגם נטמעו בהם כהנים פסולים, שכתוב **ויעשו להם מקצתם כהני במות** וביאר רבה בר בר חנה בשם ר' יוחנן שהכוונה מהקוצים שבעם ולכן פסלום ור"ע סובר שהם גירי אמת והכהנים שבהם הם כשרים ומה שכתוב **מקצתם** ביאר רבה בר בר חנה בשם ר' יוחנן שהכוונה מהבחיורים שבעם ואסורם מפני שיבמו רק ארוסות,

דף עו ואילו נשואות הם פטרו מיבום שהם דרשו **לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר** והיינו מי שישבה חוצה לא תהיה לזר ומי שאינה חוצה לא תתיבם, ור"ע סובר שיש ממזר מחייבי לאוין, ויש אומרים שפסלו כותים כי אינם בקיאים בדקדוקי מצוות ואמר רב אידי בר אבין שזה דעת ר"א ששנינו שמצת כותי מותרת ויוצאים בה ידי חובה ור"א אסר כי אינם בקיאים בדקדוקי מצוות ורשב"ג אומר שמצוה שהחזיקו בה הכותים הם מדקדקים בה יותר מישראל, ומה שאין בקיאים היינו בתורת גיטין וקידושין, ור"נ אמר בשם רבה בר אבוא שהתערבו בכותים ממזרים מאחתו ואשת אח, אך לכאורה כבר שנינו שנפסק להלכה שיש ממזר מחייבי כריתות ויש לומר שהם רק באו להסביר את מה שקרה אצל הכותים, ורבא אומר שהתערבו בהם עבד ושפחה אך לכאורה האיסור הוא בגלל השפחה ולא מהעבד, אלא שכך היה המעשה.

משנה הנושא כוהנת צריך לבדוק אחריה ד' אמהות שהם שמונה, אמה ואם אמה ואם אבי אמה ואמה ואם אביה ואמה ואם אביה ואמה, וכשנושא לוייה וישראלית צריך לבדוק עוד אם אחת בכל זוג, לא בודקים על כהן שכבר עבד במזבח ולא על לוי שכבר עלה לדוכן לשורר, ולא בודקים אחר דיין מסנהדרין, ומי שהיו אבותיו שוטרי הרבים וגבאי צדקה משיאים לכהונה וא"צ לבדוק אחריהם, ור' יוסי הוסיף גם מי שחתום כעד בערכי ישנה הסמוכה לציפורי ור' חנינא מוסיף שגם מי שהיה כתוב באסטרטיא של מלך אין בודקים אחריה. **גמרא** יש לבאר את ההבדל בין נשים לאנשים שכשיש מריבה אצל נשים הן מגנות בענין עריות ואם היה גנות היה לכך קול, ואילו אנשים מגנים ביוחסין ולכן אם היה גנות ביוחסין היה לכך קול, וממה שאשה

לא בודקת באיש מוכת כדברי רב יהודה בשם רב שלא הוזהרו הכשרות מלהנשא לפסולים.

רב אדא בר אהבה שנה ד' אמהות שהן י"ב ובכרייתא שנו ד' אמהות שהן ט"ז, **עמוד ב** ואמנם רב אדא דיבר על לוייה וישראלית שבדקים עוד אם, אך לכאורה הכרייתא חולקת על המשנה, ויש לומר שהכרייתא למדה בדברי המשנה מוסיפין עוד אחד הכוונה לזוג אחד.

רב יהודה אומר בשם רב שמשנתנו כר"מ אך חכמים סוברים שכל המשפחות הן בחזקת בדוקות, אך קשה שרב חמא בר גוריא אמר בשם רב שמשנתנו דברה כשיש ערער על משפחה, ויש לומר שרב יהודה ורב חמא נחלקו בדברי רב, וללישנא בתרא רב חמא בא להוסיף על דברי רב יהודה שגם לחכמים אם קרא ערער על המשפחה צריך לבדוק אחריה.

לא בודקים אחר כהן שעובד במזבח שלולא בדקוהו לא היו מעלים אותו לעבודה.

לא בודקים על לוי שעמד בדוכן שבלשכת הגזית ישבו מיחסי כהונה ולוייה.

לא בודקים אחר סנהדרין ששנה רב יוסף שכמו שב"ד היו מנוקים בצדק כך היו מנוקים מכל מום ומרימר דרש את זה מהפסוק **כולך יפה רעיתי ומום אין בך**, ויש לדחות שהכוונה למום ממש, ורב אחא בר יעקב למד מהפסוק **והתיצבו שם עמך** בדומין לך, אך לכאורה הכוונה שהיו יחד לפני השכינה, ור"נ למד מהפסוק **והקל מעליך ונשאו אתך** בדומים לך.

יש להוכיח ממשנתנו שלא מעמידים שוטרים מפסולים ולכאורה שנינו שהכל כשרים לדון דיני ממונות ולא כולם כשרים לדיני ממונות, ורב יהודה אמר שהכל מרבה ממזר, ואב"י מפרש שמדובר בירושלים ששם מינו רק מיוחסים וכן שנה רב שמעון בר זירא בקידושין שלמדו אצל לוי.

משיאים ממשפחת גבאי צדקה שכיון שהם רבים עם אנשים, ששנינו שמשכנים על צדקה אף בערב שבת אם היה בהם פסול היה לכך קול.

בעל אכסניתו של רב אדא בר אהבה היה גר והיתה לו מריבה עם רב ביבי מי יעשה את השררה בעיר, ובאו לרב יוסף והוא אמר שכתוב **שום תשים עליך מלך מקרב אחיך** שכל שימות שעושים יהיו מקרב אחיך, ושאל רב אדא אפילו אם אמו מישראל, אמר רב יוסף שאם אמו מישראל זה נקרא **מקרב אחיך** ואמר רב יוסף שלכן רב ביבי יהיה ממונה על עניני שמים והגר יהיה ממונה על עניני העיר, ואמר אב"י א"כ כדאי להשרות בבית אדם כרב אדא בר אהבה שידוע להפך בזכותו, ר' זירא היה מתעסק למנות גרים בשררה, וכן נהג רבה בר אבוא ובא"י לא מעמידים מגרים אפילו ממונה על מדות, ובנהרדעא לא מעמידים מהם אחראים על ההשקיה מהבורות.

ר' יוסי אמר שגם החותמים בערכי של צפורי לא בודקים אחריהם כי הם מדייקים מי חותם להם.

ר' חנינא בן אנטיגנוס אמר שמי שכתוב באסטרטיא של מלך הוא מיוחס ורב יהודה אמר בשם שמואל שהכוונה לחיילות של דוד, ואמר רב יוסף שכתוב בפסוק **והתיחשם בצבא במלחמה**, והטעם לכך אמר רב יהודה כדי שתסייע להם זכותם וזכות אבותם, ומה שכתוב **צלך העמוני** אין הכוונה שהוא היה עמוני אלא שהיה גר שם, וכן **אוריה החתי** לא שבא מחת אלא שגר שם, אך על אתי הגתי אין לתרץ שהוא גר בגת כי ר"ע אמר שהוא היה עכו"ם שביטל עבודה זרה, ועוד קשה שרב יהודה אמר בשם רב שלדוד היו ד' מאות בני יפת תאר שכולם התספרו קומי וגדלו בלורית וישבו בקרוניות של זהב והלכו בראשי גייסות והם היו בעלי אגרופים של דוד, ויש לומר שהם לא נלחמו אלא רק היו מפחידים את חילות הגויים.